

THEOPHILI EPISTOLA PASCHALIS

ANNI 401

AD TOTIUS ÆGYPTI EPISCOPOS.

Exstat ex interpretatione S. Hieronymi, Operum ejus tom. I, col. 773, Patrologiæ Latinæ tom. XXII.

EJUSDEM EPISTOLA PASCHALIS

ANNI 402

EODEM INTERPRETE.

Vide tomum supra citatum, col. 792.

EPISTOLA HIERONYMI AD THEOPHILUM

Ibid. col. 812.

THEOPHILI EPISTOLA PASCHALIS ANNI 404.

EODEM S. HIERONYMO INTERPRETE.

Ibid. col. 813.

THEOPHILI ALEXANDRINI EPISCOPI

EPISTOLARUM PASCHALIUM FRAGMENTA GRÆCA.

I.

Apud Cosmam Indicopl. lib. X Topograph. Christ., pag. 320.

Θεοφίλου Ἀλεξανδρέως ἐκ τῆς πρώτης Ἑορταστικῆς. **A Theophili Alexandrini ex prima Epistola festali.**

Ἴνα τῶν γῆινων ἄνω γενόμενοι πράξεων, εἰς τὸν ὕψηλόν τῆς ἀρετῆς οἶκον, καθάπερ οἱ μαθηταί, φάγωμεν ἐν τῷ ἀναγαίῳ τὸ Πάσχα, ἔχοντες μεθ' ἐαυτῶν τὸν ὑπὲρ ἡμῶν τυθέντα Χριστόν, ὅλον αὐτόν ὡς ζωὴν ἐσθίοντες.

☞ *Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς Ἑορταστικῆς.*

Ἴνα πάλιν (7) τὸ παραπέτασμα (8) τῆς λέξεως ἀναστείλαντες, ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ, τὴν διαβατήριον τοῦ θεοῦ Πάσχα πανήγυριν κατοπτρίσωμεν, βοῶντες τῷ Ἰησοῦ, *Ποῦ θέλεις ἐτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ Πάσχα;* ὅτε καὶ μαθόντες παρ' αὐτοῦ, ἐν ἀναγαίῳ δεῖν ἐπιτελεῖν τοῦτο, ἀναγαίῳ δὴ δευτέρων πραγμάτων (9), ἐγένοντο εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, δρομαῖοι τῆ γνώμῃ βαδίζοντες, ἕθα ὁ Χριστὸς αὐτὸς

² Matth. xxvi, 17.

(7) *Ἴνα πάλιν*, κ. τ. λ. Hanc pericopen ex catena quadam Vat. cod. 699, antiquissimi profert cl. Vallarsius ad Opp. Hieronym. tom. I, pag. 609, quæ ἐκ τῆς Ἑορταστικῆς, sive ex decima Paschali dicitur expressa. Mendam in numerum forte irrepit incuria librarii.

Ut terrenis operibus superiores effecti, in sublimi virtutis domo, quemadmodum discipuli in cœnaculo, Pascha comedamus, nobiscum habentes Christum qui pro nobis immolatus est, ipsumque totum, utpote vitam, comedentes.

Ejusdem ex eadem Epistola festali.

Ut iterum dictionis velamen retrahentes, revelata facie, transitoriam divini Paschatis celebritatem intueamur, ad Jesum clamantes: *Ubi vis parimus tibi comedere Pascha²?* Quando discipuli, cum ab eo audissent in cœnaculo celebrandum illud esse, in cœnaculo scilicet secundarum rerum, in Sancta sanctorum concitato mentis animique cursu properantes se contulerunt; quo item Christus ipse

(8) *Παραπέτ.* Addit Vat. cod. καὶ κάλυμμα, atque operimentum. Mox ibid. κατοπτρίζονται, minus recte ut videtur.

(9) *Ἀναγαίῳ δὴ δευτέρων πραγμ.* Id. codex Vat. ἄνω τῶν γεωδεστέρων πραγμ. scilicet *supra terrena negotia*, quod magis placet.

pro nobis ingressus est, atque ejus qui in figura summi sacerdotis munus gerebat, usum abrogavit, æterna pro nobis redemptione inventa, ac pro nobis vultui Dei se sistens. Tunc quidem semel in anno solus summus sacerdos in Sancta sanctorum ingrediebatur, populo foris manente, scilicet ob potestatis tenuitatem: Salvator autem ingressus, liberam cuique volenti intrandi facultatem dedit.

A ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθε, καὶ τοῦ κατὰ τὸν τύπον ἀρχιερέως πέπαυκε τὴν χρείαν, ἡμῖν αἰωνίαν λύτρωσιν εὐράμενος, καὶ ὑπὲρ ἡμῶν ἐμφανισθεὶς τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ. Τότε μὲν ἄπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς εἰσῆρχετο εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, ἔξω τοῦ λαοῦ μένοντος, διὰ τὸ μικρὸν τῆς δυνάμεως· ὁ δὲ Σωτὴρ ἐπιβάς ἄδειαν τοῖς βουλομένοις δέδωκεν.

II

Fragmentum ex Epistola Paschali ann. 401, § 3, supra pag. 616.

Apud Cyrillum Alex. lib. 1, De recta fide ad religiosissimas reginas, Opp. tom. V, part. II, sub fin., pag. 52.

Theophili episcopi, ex sermone inscripto Ad eos qui cum Origene sentirent.

Sic autem dicit de Christo.

Cæterum ne is qui apparuit solo verbo, sed virtute quoque verus Deus esse crederetur, ipse operum magnificentia certissimum divinitatis suæ indicium fecit. Perfectus itaque Deus cum esset, factus est voluntate sua homo; neque quidquam omnino, quod humanæ naturæ cognatum esset, præter unam impiam malitiam reliquit; nam etsi infans, Emmanuel tamen esse agnoscebatur. Constat namque Magos, qui ad illum venerunt, eum ipsum qui apparuerat, ut Deum adorasse, necnon adorandum esse, opere ipso testatum fecisse. Sic quoque licet secundum carnem in crucem ageretur, solis tamen radios reprimebat, novoque miraculo divinitatem suam orbi terrarum patefaciebat: nusquam aut se ipsum divisisse, aut in duos salvatores dissecuisse comperitur. Quin ejusdem potius sermone discipulos suos compellasse legitur: *Ne vocetis magistrum in terra; unus est enim magister vester Christus*³. Neque enim quando apostolis hæc imperabat, divinitatem suam a corpore quod cernebatur, sejungebat, neque rursum, cum se Christum esse testabatur, se ab animo et corpore divellebat, sed simul utrumque, hoc est, Deus et homo erat. Servus quippe erat, qui cernebatur; Dominus vero qui intelligebatur, deitatis celsitudinem, humili incarnationis sensu occultabat; contra vero corporis, quod videbatur, humilitatem efficaci deitatis operatione evehebat.

Θεοφίλου ἐπισκόπου, ἐκ τοῦ προσφωνητικοῦ λόγου πρὸς τοὺς φρονούντας τὰ Ὠριγένους.

B

Ἐφη δὲ οὕτως περὶ Χριστοῦ.

Ἵνα μὴ ἐν λόγῳ μόνῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει Θεὸς ἀληθινὸς ὁ φανεὶς εἶναι πιστεύηται, τῇ τῶν δρωμένων μεγαλοργίᾳ τὴν περὶ αὐτοῦ δηλῶν ἀσφάλειαν, πλήρης μὲν ὢν Θεός, αὐτοτελῶς δὲ ἐνανθρωπήσας, καὶ μηδὲν ἀνθρωπείας ὁμοιώσεως καταλείψας ἐκτός, πλὴν μόνης τῆς ἀνοσίτου κακίας. Καὶ βρέφος γὰρ γενόμενος, Ἐμμανουὴλ ὠμολογεῖτο, μάγων πρὸς αὐτὸν ἰόντων, καὶ τῷ προσκυνεῖν καὶ Θεὸν εἶναι τὸν φανεῖντα βροτώντων· ὅτι καὶ σαρκὶ σταυρούμενος, ἡλίου συνέστελλεν ἀκτίνας, καὶ τῷ ξένῳ θαύματι τὴν αἰκίαν σαφηνίζων θεότητα, οὐδαμοῦ σκορπίσας ἑαυτὸν, ἢ διαλύσας εἰς σωτῆρας δύο. Ἀλλὰ καὶ τοῖς μαθηταῖς ἔλεγε· *Μὴ καλέσητε διδάσκαλον ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν καθηγητὴς ὁ Χριστός*. Οὐ γὰρ ὅτε τοῦτο τοῖς ἀποστόλοις παρήγγειλε (10), τοῦ φαινομένου σώματος τὴν οἰκείαν διώριζε θεότητα· οὐδὲ ὅτε Χριστὸν ἑαυτὸν διεμαρτύρετο εἶναι, ψυχῆς καὶ σαρκὸς διωρίζετο, οὕτως ἄμφω τυγχάνων, Θεός τε καὶ ἄνθρωπος, δοῦλος ὁρώμενος, καὶ Κύριος γνωριζόμενος, τὸ μὲν ὑψηλὸν τῆς θεότητος τῷ ταπεινῷ τῆς ἐνανθρωπήσεως ὑποκρυπτόμενος φρονήματι, τὸ δὲ γε ταπεινὸν τοῦ ὀρωμένου σώματος τῇ τῆς θεότητος ὑπεραίρων ἐνεργείᾳ.

III.

Fragmentum ex eadem Epistola Paschali ann. 401, § 4, supra pag. 617.

Apud Theodoritum Dial. II, Opp. tom. IV, pag. 101.

Beati Theophili episcopi Alexandria, ex iis quæ scripsit Adversus Origenem.

Nec similitudine nostra, quam assumpsit, in divinitatis naturam mutata, nec divinitate ipsius in similitudinem nostram conversa. Manet enim, quod ab initio erat, Deus, manet etiam nostram in se ipso retinens substantiam.

D Τοῦ μακαρίου Θεοφίλου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας, ἐκ τῶν Κατὰ Ὠριγένους.

Οὕτε τῆς ἡμετέρας ὁμοιώσεως, πρὸς ἣν κεκοινωνήκεν, εἰς θεότητος φύσιν μεταβαλλομένης, οὕτε τῆς θεότητος αὐτοῦ τρεπομένης εἰς τὴν ἡμετέραν ὁμοίωσιν. Μένει γὰρ ὁ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, Θεός· μένει καὶ τὴν ἡμῶν ἐν ἑαυτῷ παρασκευάζων ὑπαρξίν.

³ Matth. xxiii, 8, 10.

(10) Leg. παρήγγειλε.

IV.

Fragmentum ex Epistola Paschali ann. 402, § 7, sup. pag. 625.

Apud Theodoritum Dial. III, Opp. tom. IV, pag. 167.

Θεοφίλου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας, ἐξ Ἑρτα- A *Theophili episcopi Alexandriae, ex tomō Heortastico.*
στικῶ τόμου

Τῶν γὰρ ἀλόγων οὐκ αἴρονται καὶ τίθενται πάλιν αἱ ψυχαί, ἀλλὰ μετὰ τῶν σωμάτων συνδιαφθείρονται, καὶ εἰς χοῦν ἀναλύουσιν. Ὁ δὲ Σωτὴρ, ἄρας αὐτοῦ παρὰ τὸν καιρὸν τοῦ σταυροῦ τὴν ψυχὴν ἀπὸ τοῦ οἰκείου σώματος, πάλιν αὐτὴν εἰς αὐτὸ τέθεικεν ἀναστήσας ἐκ νεκρῶν. Τοῦτο δὴ πιστούμενος ἡμᾶς, προὔλεγε διὰ τοῦ Ψαλμοῦ βοῶν· Οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχὴν μου εἰς ἄδην, οὐδὲ δώσεις τὸν ὄσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.

Ratione carentium non tolluntur, et iterum ponuntur animæ, sed una cum corpore intereunt, et in pulverem resolvuntur. At Salvator tollens tempore passionis animam a proprio corpore, iterum eam restituit corpori a mortuis resuscitato. Hujus rei fidem nobis faciens prædixit per Psalmistam clamans : *Non relinques animam meam in inferno, neque dabis sanctum tuum videre corruptionem* ⁴.

V.

Fragmentum ex eadem Epistola Paschali ann. 402, § 16, sup. pag. 625.

Apud Theodoritum Dial. II, Opp. tom. IV, pag. 101.

Τοῦ μακαρίου Θεοφίλου ἐπισκόπου Ἀλεξαν- B *Beati Theophili episcopi Alexandriae, ex iis quæ scripsit adversus Origenem.*
δρείας, ἐκ τῶν κατὰ Ὠριγένους.

Ἄλλ' οὐ γὰρ οὐχ ἡσυχάζων πάλιν βλασφημεῖς (11), συκοφαντῶν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ λέγων αὐτοῖς ῥήμασιν οὕτως· « Ὡσπερ ὁ Υἱὸς καὶ Πατὴρ ἓν εἰσιν, οὕτω καὶ ἦν εἰληφεν ὁ Υἱὸς ψυχὴν καὶ αὐτὸς, ἐνείσιν· » ἀγνοῶν ὅτι ὁ μὲν Υἱὸς καὶ ὁ Πατὴρ ἓν εἰσὶ διὰ τὴν μίαν οὐσίαν, καὶ τὴν αὐτὴν θεότητα· ἡ δὲ ψυχὴ καὶ ὁ Υἱὸς, ἑτέρα πρὸς ἑτέραν ἐστὶν οὐσία τε καὶ φύσις. Εἰ γὰρ ὡσπερ ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς ἓν εἰσιν, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ Υἱοῦ καὶ ὁ Υἱὸς ἓν εἰσιν, ἔσται καὶ ὁ Πατὴρ καὶ ἡ ψυχὴ ἓν, καὶ λέξει ποτὲ καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ Υἱοῦ, Ὁ ἑωρικῶς ἐμὲ ἑώρικε τὸν Πατέρα. Ἄλλ' οὐκ ἔστι τοῦτο, μὴ γένοιτο! Ὁ γὰρ Υἱὸς καὶ ὁ Πατὴρ ἓν, ἐπειδὴ μὴ διάφοροι ποιότητες· ἡ δὲ ψυχὴ καὶ ὁ Υἱὸς, καὶ τῇ φύσει, καὶ τῇ οὐσίᾳ ἕτερον, C ἐπειδὴ καὶ αὐτὴ δι' αὐτοῦ γέγονεν, ὁμοούσιος ἡμῖν ὑπάρχουσα. Εἰ γὰρ ᾧ τρόπῳ ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς εἰσιν ἓν, τούτῳ τῷ τρόπῳ καὶ ἡ ψυχὴ καὶ ὁ Υἱὸς ἓν εἰσιν, κατὰ τὸν Ὠριγένην, ἔσται καὶ ἡ ψυχὴ, ὡς ὁ Υἱὸς, ἀπαύγασμα τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, καὶ χαρακτήρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ. Ἄλλὰ μὴν ἀδύνατον τοῦτο· ἀδύνατον ἄρα καὶ τὸν Υἱὸν καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἓν εἶναι, καθάπερ αὐτὸς καὶ ὁ Πατὴρ ἓν εἰσιν. Καὶ τί ποιήσει πάλιν ἑαυτῷ περιπίπτων; γράφει γὰρ οὕτως· Οὐ δῆπου γὰρ ἡ τεταραγμένη καὶ περίλυπος οὖσα ψυχὴ ὁ Μονογενῆς καὶ πρωτότοκος πάσης κτίσεως ἐτύγχανεν οὖσα. Ὁ γὰρ Θεὸς Λόγος, ὡς κρείττων τῆς ψυχῆς τυγχάνων, αὐτὸς ὁ Υἱὸς φησιν, Ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω λαβεῖν αὐτήν. Εἰ τοίνυν κρείττων ἐστὶν ὁ Υἱὸς τῆς D ἑαυτοῦ ψυχῆς, ὡσπερ οὖν καὶ κρείττων ὁμολόγηται, πῶς ἡ ψυχὴ τούτου ἴσα Θεῷ, καὶ ἐν μορφῇ αὐτοῦ; αὐτὴν γὰρ εἶναι φησιν τὴν κενώσασαν ἑαυτήν, καὶ μορφὴν δούλου λαβοῦσαν. Ταῖς ὑπερβολαῖς τῶν ἀσεβειῶν ἐπιστημότερος τῶν ἄλλων αἰρετικῶν ἐγένετο, ὡς ἐπεσημνήμεθα. Εἰ γὰρ ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχει

At enim non desinens iterum blasphemias, Filium Dei calumnians, et his verbis utens : « Quemadmodum Filius et Pater unum sunt, sic et anima quam assumpsit Filius et ipse unum sunt : » nesciens quod Filius quidem et Pater unum sint propter unam substantiam, et eandem divinitatem ; anima autem et Filius diversam inter se substantiam habeant et naturam. Si enim sicut Pater et Filius unum sunt, erunt et Pater et anima unum, et dicet aliquando etiam Filii anima : *Qui vidit me, vidit Patrem* ⁵. Sed non ita est, absit ! Nam Filius et Pater unum sunt, quia non sunt diversæ qualitates ; anima vero et Filius et natura et substantia differunt, quia et ipsa quoque per eum facta est, eandem nobiscum habens substantiam. Si enim quemadmodum Pater et Filius unum sunt, sic anima et Filius unum sunt, ut vult Origenes, erit et anima, sicut Filius, splendor gloriæ Dei, et character substantiæ ipsius. Atqui hoc fieri nequit. Impossibile est igitur, ut Filius et ejus anima unum sint, sicut ipse et Pater unum sunt. Et quid faciet rursus sibi ipsi repugnans ? Sic enim scribit : Nequaquam turbata et tristis anima Unigenitus erat, et primogenitus omnis creaturæ. Nam Deus Verbum, ut anima præstantior, ipse Filius ait : *Potestatem habeo ponendi eam, et potestatem habeo assumendi eam* ⁶. Si igitur Filius præstantior est anima sua, sicut præstantiorem esse in confesso est, quomodo ejus anima æqualis est Deo, et in forma ipsius ? Ipsam enim esse dicimus, quæ se ipsam exinanivit, et servi formam accepit. Quare Origenes omnes alios hæreticos impietate superat, ut demonstravimus. Si enim in forma Dei est Verbum, et Deo est æquale, in forma vero Dei esse, et æqualem esse Deo animam Salvatoris putat, qui sic scribere ausus est,

⁴ Psal. xv, 10. ⁵ Joan. xiv, 9. ⁶ Joan. x, 18.

(11) Leg. βλασφημεῖ, blasphemat. Sic sane legebat Hieronymus.

quomodo quod est æquale præstantius est? Quæ enim natura inferiora sunt, eorum quæ supra ipsa sunt præstantiam testantur.

ὁ Λόγος, καὶ ἴσα Θεῷ ἐστίν, ἐν μορφῇ δὲ Θεοῦ ὑπάρχειν καὶ ἴσα Θεῷ τὴν ψυχὴν τοῦ Σωτῆρος οἶεται, τολμήσας οὕτω γράψαι, πῶς τὸ ἴσον κρεῖττον ἐστίν; Τὰ γὰρ ὑποβεβηκότα τὴν φύσιν, τῶν ὑπὲρ αὐτὰ τί κρεῖττον μαρτυρεῖ.

VI.

Fragmentum ex Epistola Paschali V.

Inter acta concilii Ephesini part. II, act. 1, Concil. tom. III, pag. 1053, edit. Veneto-Labb.

Theophili sanctissimi episcopi Alexandriæ, ex Quinta Paschali epistola.

Exstant et nunc quoque veterum miraculorum reliquiæ. Nemo dubitet quin Dei virtus efficere id queat, ut virgo pariat; in qua utique, nobis ut assimilaretur, vivum Dei Verbum (alia namque ratione familiariter inter nos versari non poterat), ne e voluptate et somno, ut in aliis hominibus contingere solet, corpus sumeret⁷, nostra similitudine accepta, ex virgine prodiit: hominem quidem secundum servilem formam nobis haud dissimilem videndum se præbens, ex operibus tamen (opera enim divina patrabat) omnium et Dominum et opificem se esse ostendens.

Θεοφίλου τοῦ ἀγιωτάτου ἐπισκόπου τῆς Ἀλεξανδρείας, ἐκ τῆς πέμπτης ἑορταστικῆς ἐπιστολῆς.

Ἔστι γὰρ καὶ νῦν τῶν τότε θαυμάτων τὰ λείψανα. Μὴ ἀπιστεῖτωσαν, ὅτι δύνανται Θεοῦ ἰσχύει ποιεῖν παρθένον ἀποτίκτειν, ἐν ᾧ γενόμενος ὁ ζῶν τοῦ Θεοῦ Λόγος διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς ὁμοίωσιν· ἄλλως γὰρ συνομιλεῖν ἡμῖν αὐτὸν ἐγγύτερον οὐχ οἶόν τε ἦν· ἵνα μὴ ἐξ ἡδονῆς καὶ ὕπνου, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἔχει, δέξεται σῶμα, τὸ ἐν ὁμοιώματι τούτου λαμβάνει ἐκ παρθένου τικτόμενος· ἄνθρωπος μὲν φαινόμενος, ὡς ἡμεῖς, κατὰ τὴν τοῦ δούλου μορφὴν, ἐκ δὲ τῶν ἔργων ἀποδεικνύμενος, ὅτι τῶν ἀπάντων δημιουργὸς καὶ Κύριός ἐστι, πρᾶττων ἔργα Θεοῦ.

VII.

Fragmentum ex Epistola Paschali VI.

Ibid.

Ejusdem, ex Sexta Paschali epistola.

Etenim ut præstantissimi quique artifices non solum in nobili quapiam materia artem suam ostendentes, magnam sui admirationem excitare solent; verum etiam vilem ceram, et lutum quod dissolvitur, sæpe sumentes, artis suæ vim in ea explicant, et cumulationem laudem promerentur: ita sane omnium optimus artifex, vivum illud et efficax Dei Verbum⁸, quod universam hanc rerum molem mira ordinis concinnitate exornavit, non tanquam pretiosa aliqua materia, hoc est, cœlesti corpore sumpto ad nos descendit, sed in luto artis suæ magnitudinem declaravit, dum ipse hominem ex limo formatum instauraturus, nova quadam ratione homo ex virgine processit. Et quamvis nativitate modo a nobis differret, similitudinem tamen nostram (peccato duntaxat excepto⁹) per omnia amplectendam existimavit. Nam et nascitur, et fasciis involvitur, et lactatur, et infans in præsepio ponitur¹⁰; et omnes denique propter jam dictas causas naturæ nostræ infirmitates experitur. Interim tamen cum infans adhuc esset, inimicum ipsiusque cohortem exterruit, magos ad penitentiam adducens, et ut regem a quo missi fuerant, contemnerent, efficiens.

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς ἕξτης (12) ἑορταστικῆς ἐπιστολῆς.

Οἷα γὰρ τῶν τεχνιτῶν οἱ ἄριστοι οὐκ ἐν τιμίαις μόνον ὕλαις τὴν τέχνην ἐκφαίνουσι θαυμαζόμενοι, ἀλλ' εὐτελοῦς κηροῦ καὶ πηλοῦ διαλυομένου πολλάκις ἐπειληγμένοι, τῆς ἐπιστήμης ἑαυτῶν ἐπιδεικνύουσι τὴν δύνανται, πολλῶ μᾶλλον ἐπαινούμενοι· οὕτως ὁ πάντων ἀριστοτέχνης, ὁ ζῶν καὶ ἐνεργῆς τοῦ Θεοῦ Λόγος, τάξιος ἀρμονία διακοσμήσας τὰ σύμπαντα, οὐχ οἷά τις τιμίας ὕλης, οὐρανοῦ λαβόμενος σῶματος, πρὸς ἡμᾶς ἀφίκεται, ἀλλ' ἐν πηλῶ τὸ μέγα τῆς ἑαυτοῦ δείκνυσι τέχνης, τὸν ἐκ πηλοῦ πλασθέντα διορθούμενος ἄνθρωπον, αὐτὸς ἐκ Παρθένου καινοπρεπῶς προϊὼν ἄνθρωπος· τῷ μὲν τρόπῳ τῆς γενέσεως διαλλάττων, τὴν δὲ κατὰ πάντα πρὸς ἡμᾶς χωρὶς ἁμαρτίας οὐκ ἐκφυγεῖν κρίνας ὁμοίωσιν· τικτόμενος, σπαργανόμενος, τιθηνούμενος, βρέφος ἐν φάτνῃ κείμενος, τῆς φύσεως ἡμῶν τὴν ἀσθένειαν ἐκδεχόμενος διὰ τὰς προλαβοῦσας ἁμαρτίας (13) καὶ αἰτίας. Ἄλλ' ἔτι βρέφος ὢν, ὁμοῦ καὶ τὸν ἐχθρὸν, καὶ τὴν τούτου θορυθεῖ φάλαγγα, μάγους ἔλκων ἐπὶ μετάνοιαν, καὶ παρασκευάζων τοῦ ἀποστείλαντος αὐτοῦ περιφρονεῖν (14) βασιλέως.

⁷ Sap. vii, 3. ⁸ Hebr. iv, 12. ⁹ Ibid. 13. ¹⁰ Luc. ii, 7.

(12) Leg. ἕκτης.

(13) Leg. αἰτίας.

(14) Leg. καταφρονεῖν.